

ART ROMÀNIC / LA TÈCNICA DE LA PINTURA AL TREMP

2n ESO, setmana del 25 de maig a l'1 de juny

FRONTAL DE DURRO (ALTA RIBAGORÇA)

Frontal d'altar, segle XII. Pintura al Tremp sobre fusta. Procedeix de l'església de Sant Quirze i Santa Julita de Durro.

Actualment la peça forma part del fons romànic del *Museu Nacional d'Art de Catalunya* (MNAC).

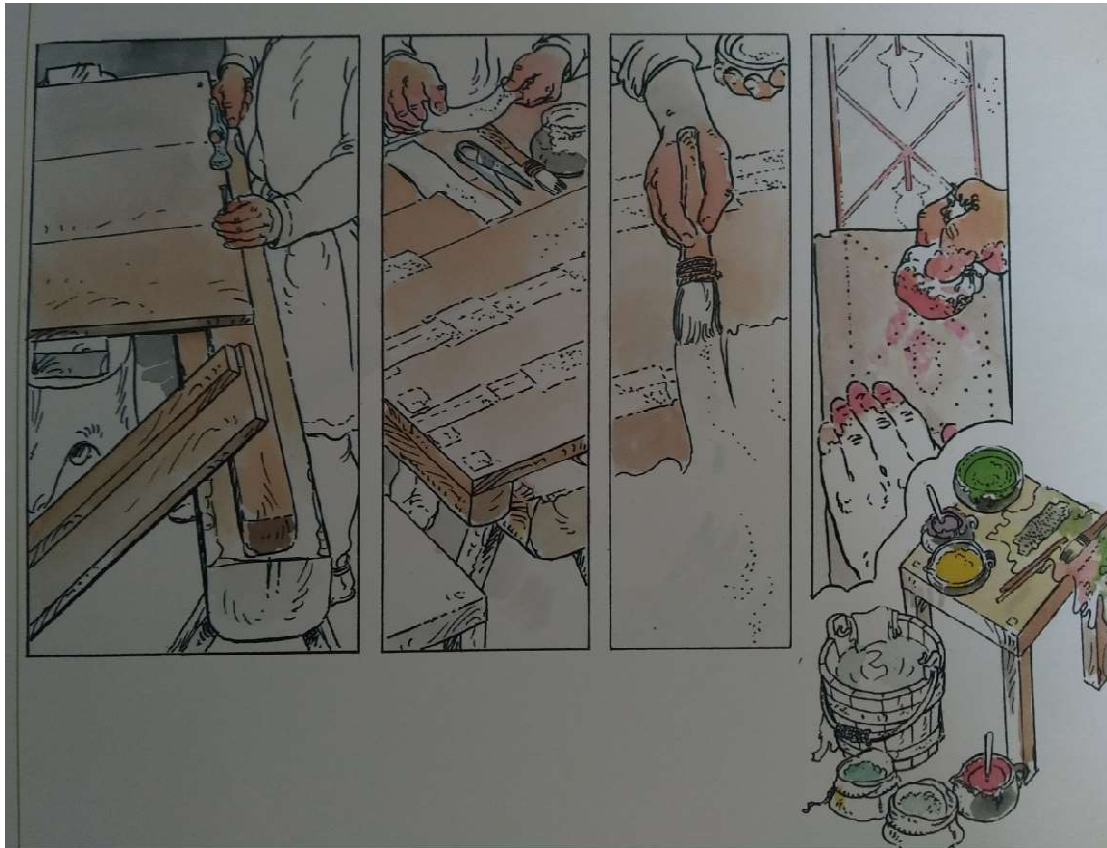
La pintura romànica. La tècnica del tremp d'ou

En l'època romànica, s'utilitzava la tècnica de la pintura al tremp per pintar els altars, baldaquins, imatges i creus de fusta. En algunes ocasions, aquesta tècnica imitava els objectes esmaltats, que resultaven molt més cars i que no tots els centres religiosos es podien permetre.

En les imatges que segueixen, s'il·lustra el procés de realització de les peces, que molt sovint eren elaborades per uns artistes itinerants. Si les peces eren petites, era més

senzill fer-la al taller i després portar-la a l'església, però si es tractava d'objectes més voluminosos, moltes vegades, es treballava al lloc mateix.

1.- El dibuix mostra les diferents fases d'elaboració d'un frontal d'altar decorat amb la tècnica de la pintura al tremp. **Posa el número corresponent a cadascuna de les definicions**, segons el seu ordre en el procés d'elaboració.

Tant en aquesta com en la resta d'activitats, si no tens clar el significat d'una paraula, utilitza el diccionari (*al final hi tens algunes deficinicons que et poden ajudar*).

- Allisament de la superfície de la taula (amb l'aplicació a les juntures de llistonets de fusta, tela, pergami o estopa (*filaments de rebuig del pentinat del lli o del cànem o bé drap teixit amb aquestes fibres vegetals*)).
- Construcció del moble (frontal d'altar, creu, armari,...)
- Preparació del color amb la barreja dels pigments i l'aglutinant, que en aquest cas és el rovell de l'ou.
- Estucat (*estuc: pasta feta amb calç o guix i pols de marbre utilitzada per fer arrebossats o preparar superfícies*) i allisat de la superfície que cal pintar. (1)
- Aplicació del color.
- Elaboració del dibuix preparatori amb la tècnica de l'estergit (*full de paper, cartolina o metall amb petits forats que formen un dibuix i que en fregar-lo amb l'estergidor deixa passar pels forats unes pólvores de color que traslladen el dibuix a la superfície on ha estat aplicat el full*).

(1). Per allisar la preparació de l'estuc, moltes vegades es feia servir pell de tauró que tenia la funció del paper de vidre actual.

2.- Observa els dibuixos anteriors i, tenint en compte les eines i altre materials que es fan servir en l'elaboració d'un frontal d'altar, **digues la funció que fan** cadascuna d'elles:

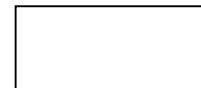
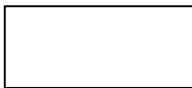
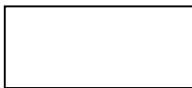
- Martell:
- Plantilla amb el dibuix puntejat:
- Retalls de tela o de pergamí:
- Estuc:
- Bols de pigment:
- Saquet de carbó:
- Ous:
- Pinzell:

3.- Molts dels objectes romànics decorats amb pintura al tremp eren d'ús litúrgic, és a dir, estaven relacionats amb la cerimònia religiosa cristiana. Els frontals d'altar, concretament, eren plafons que decoraven la part frontal i els laterals de l'altar, el moble més important de l'església. Aquests plafons també podien estar recoberts de metalls preciosos com ara l'or i la plata. Les imatges que es representaven sovint feien referència a la vida, els miracles i el martiri del sant o la santa patró/ona a qui estava dedicada l'església.

El Frontal de Durro narra el martiri de sant Quirze i la seva mare, santa Julita. Segons la tradició, van ser martiritzats per la seva fe cristiana a Antioquia (actualment Turquia).

Posa, al costat de cada escena (o fent servir la numeració), la descripció del martiri que están patint segons relaten els textos de l'època:

- a) Dos saigs (*responsables d'execucions d'ordres diverses*) serren sant Quirze per la meitat.
 - b) Santa Julita i el seu fill dins una olla d'oli bullent.
 - c) A sant Quirze li claven a la cara tants claus com anys té.
 - d) Dos saigs enfonsen les seves dagues en el cos del nen.
- Qui creus que es representa al centre de la composició?? (Fixa-t'hi bé...)

4.- **Quin tipus d'històries** creus que expliquen els frontals d'altar (pot haver-hi més d'una resposta correcta, marca-les totes):

- Vides i miracles de sants
- Contes i llegendes populars
- Vides de reis
- Martiris de sants
- Història de Catalunya
- Vida de Jesús i/o Maria

5.- Posa't a la pell del mestre pintor d'aquest frontal i tenint en compte les imatges esgarrifores que hi ha representades, fes un petit guió imaginant les **reflexions** que deu estar fent mentre duu a terme els últims retocs de la seva obra.

VOCABULARI:

PINTURA AL TREMP: Tècnica pictòrica que usa l'aigua per dissoldre l'aglutinant i per diluir el color. Les principals matèries aglutinants són les coles animals, les coles vegetals, les gomes, la caseïna, l'ou i la cera.

AGLUTINANT: Medi que permet mantenir unides i fixar les diferents partícules de pigment per formar un film. Segons la naturalesa química del producte utilitzat (sucres, calç, proteïnes o lípids...) parlarem de diferents tècniques pictòriques (aquarel·la, fresc, tremp o oli...

COLA: Adhesiu de naturalesa orgànica tant d'origen natural (vegetal o animal) com artificial (per exemple, les coles cel·lulòsiques). Les més utilitzades han estat les coles animals, obtingudes de cartílags o de pells, com la de conill, bou o esturió.

MARTIRI: Mort o turments que pateix una persona per defensar les seves creences, especialment si són religioses.